

PSZCZELARSTWO. Nowoczesna gospodarka pasieczna

Pszczoła z dobrego domu

Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju pszczoł to gwarancja nie tylko otrzymania produktów wysokiej jakości w postaci miodu, propolisu czy pyłku pszczelego, ale i uzyskania plonów roślin, które są zapylane przez te owady.

Pszczoły produkują miód, wykorzystując pyłek zbierany z kwiatów. Rodzaj kwiatu ma zasadnicze znaczenie dla produktu końcowego.

Pasieka znajdująca się w niedalekiej odległości od dobrych zasobów pożytkowych nie wymaga szczególnego zaangażowania ze strony pszczelarza. Jeśli jednak w pobliżu nie ma wystarczającej ilości pożytków, skupmy się na kilku czynnikach, które znacząco wpłyną na opłacalność i ekonomikę pasieki.

Gatunek i marketing

Oprócz odpowiedniego pożytku, ważny jest gatunek pszczoły, jaki wybieramy do hodowli, rodzaj ula, w którym będzie mieszkała rodzina pszczoła oraz znajomość metod produkcji i wiedza dotycząca pszczoł.

Dziś w nowoczesnie prowadzonej gospodarce pasiecznej bierze się pod uwagę jeszcze jeden czynnik, a mianowicie marketing. Ważna jest wysoka jakość produktu i odpo-

wiednia cena, która pozwoli na znalezienie rynku zbytu dla uzyskiwanych produktów.

Dobry dom

Niezwykle istotny przy zakładaniu pasieki jest wybór ula. Ul powinien nie tylko spełniać odpowiednie normy. Powinien być też łatwy do czyszczenia i do obsługi tak, aby pszczelarz nie musiał poświęcać zbyt dużo czasu na jego pielęgnację.

Powinien również być dostosowany do wymogów danego gatunku pszczoł, jednak w dzisiejszych, nowoczesnych pasiekach nie zwraca się na to zbyt dużej uwagi.

Odpowiedni ul powinien pozwolić na łatwą i precyzyjną ocenę zawartości. Zagląając do ula np. wiosną pszczelarz powinien mieć możliwość oceny stanu rodziny pszczołej, ul powinien też dawać możliwość dokarmiania pszczoł w przypadku czasowego braku pożytków.

Mieszkanie w przyczepie

Ciekawym rozwiązaniem jest wędrowną gospodarką pasieczną, szczególnie korzystną w przypadku terenów o słabych pożytkach. W tym przypadku sprawdzają się pawilony montowane na przyczepach. Pozwalają one na przemieszczenie uli w różne miejsca bez konieczności załadunku i rozładowywania za każdym razem, gdy zmieniamy miejsce. Ruchoma pasieka jest ważnym elementem gospodarki pasiecznej i może stanowić dobre rozwiązanie w przyszłości. Coraz częściej bowiem zaczyna brakować pożytków dla pszczoł i konieczna jest zmiana miejsca, w którym znajduje się pasieka.

Opieka zdrowotna

Pszczoła, tak jak każde inne zwierzę, wymaga opieki, a czasami zabiegów leczniczych. Od lat obserwujemy niepokojący spadek liczebności pszczoł na świecie. Spowodowane jest to nie tyle zmieniającą się gospodarką, stosowaniem środków ochrony roślin i mniejszym dostępem do pożytków, ale przede wszystkim chorobami, które dotykają pszczoły.

Śmiertelnie groźna warroza

Głównym winowajcą jest roztocze *Varroa destructor*. Dorosłe osobniki roztoczy atakują pszczoły i czerwie, a żywiąc się hemolimfą przekazują wirusy mogące powodować choroby (deformacja skrzydeł, paraliż) lub nawet śmierć owada. Szacuje się, że co roku z powodu warrozy ginie kilka tysięcy rodzin pszczoł. Niepokojące dane docierają również od naszych sąsiadów. Niemieckie opracowania dotyczące walki z tą chorobą podają, że w 2012 roku warroza zabiła około 300 tysięcy rodzin pszczoł. Jest to zjawisko niebezpieczne nie tylko ze względu na to,

że zmniejsza się ilość miodu i rośnie jego cena.

Pszczola w ekonomii

Obecność pszczół w środowisku ma kluczowe znaczenie dla światowej gospodarki. Około $\frac{3}{4}$ roślin występujących na świecie jest zapylanych przez owady, a głównym zapylaczem większości z nich jest pszczoła miodna. Naukowcy przewidują, że jeśli nie uda się zahamować wymierania pszczół, może przyczynić się to do zmniejszenia ilości żywności na świecie, a w konsekwencji prowadzić do głodu.

Cały czas prowadzone są badania nad preparatami zwalczającymi *Varroa destructor*, które nie będą jednocześnie szkodziły pszczołom i pozwolą na ich prawidłowy rozwój i produkcję miodu.

Rolnicy również mogą przyczynić się do ochrony pszczół, przede wszystkim poprzez stosowanie ekologicznych metod uprawy lub, jeśli istnieje konieczność stosowania oprysków w uprawach konwencjonalnych, nie stosowanie ich w bezpośrednim sąsiedztwie pasiek.

Ilość i jakość

Przy odpowiedniej organizacji pasieki, możliwe jest uzyskanie wysokich przychodów. Zdecydowanie lepsze wyniki finansowe uzyskuje się z większych pasiek niż z mniejszych. Nie chodzi tu tylko o to, że większa pasieka daje większą ilość miodu, ale przede wszystkim o to, że w większej pasiece jest zwykle lepsza organizacja pracy, co przekłada się na ilość uzyskiwanego produktu. Oczywiście ważna jest również ich jakość.

Miodowe jednostki

Aby ułatwić szacowanie zysków z prowadzenia pasieki, ustalono wielkość przeliczników. Jednym z takich przeliczników jest liczba jednostek miodowych. Jednostka miodowa to miernik pozwalający na wyrażenie uzyskiwanych produktów pszczelich w jednostkach naturalnych i odpowiada 1 kg miodu.

Ponieważ ceny produktów pszczelich często się zmieniają, takie szacowanie pozwala na szybszą i łatwiejszą ocenę zysków.

Jak dobrze mieć sąsiada

Jeśli pasieka znajduje się w niedalekim sąsiedztwie innych pasiek, to jej utrzymanie będzie wymagało zdecydowanie niższych nakładów finansowych. Szacuje się, że taka hodowla może być nawet o połowę tańsza niż w przypadku, kiedy pasieka jest oddalona od innych.

Należy pamiętać, że zysk daje nie tylko miód, ale i inne produkty pszczele, które są popularne.

Pyłek pszczeli, mający ogromne znaczenie dla zdrowia i stosowany profilaktycznie w okresie zwiększonej zachorowalności na grypę, może uchronić przed chorobą.

Istnieje również duże zapotrzebowanie na propolis, stosowany w kosmetyce i do produkcji niektórych farmaceutyków.

Komfort owada

Stworzenie i utrzymanie dobrze funkcjonującej pasieki nie jest trudne, przy spełnieniu czterech warunków – dobry pożytek, właściwy ul, odpowiedni gatunek pszczoły i wysoka jakość produktu. Jeśli dodatkowo zadbamy o higienę ula, zaangażujemy się w hodowlę wpro-

Tab. 1. Przeliczniki

Produkt	Liczba jednostek miodowych
1 kg wosku	3,5
1 kg mleczka pszczelego	200
1 kg kitu pszczelego	20
1 kg pyłku	3-4
1 matka unasieniona	3
1 matka nieunasieniona	1
1 kg pszczół	2,5
1 nowy plaster	0,4
1 nowy ul	11

wadzając innowacyjne i korzystne rozwiązania, bilans ekonomiczny będzie dodatni.

Jednak nie należy kierować się tylko i wyłącznie chęcią zysku, ale przede wszystkim komfortem zwierząt oraz zapewnieniem im właściwych warunków bytowych, zgodnie z wymaganiami gatunku. Uzyskiwane wyniki są wtedy zdecydowanie lepsze, a jakość produktu wyższa, co przekłada się na zainteresowanie konsumentów oraz cenę.

*Dominika Jankowska
DODR we Wrocławiu
Fot. Katarzyna Janiszewska*

